

culturele
ANBI
miv 1-1-2015

370e concert

Maandag 14 december
2015
20.00 uur

**ROSANNE
PHILIPPENS,**
viool
JULIEN QUENTIN,
piano

Grote Zaal
Deventer
Schouwburg

Programma

Ludwig van Beethoven (1770-1827)
Sonate voor piano en viool in D gr. t.
op. 12 nr. 1 (1797)
Allegro con brio
Thema con Variazioni
Andante con moto
Var. I en II
Var. III Minore
Var. IV Maggiore
Rondo: Allegro

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Uit de Sonate voor viool solo nr. 1
in g kl. t. BWV 1001 (1720)
Adagio
Fuga: Allegro

Karol Szymanowski (1882-1937)
Nocturne en Tarantella
voor viool en piano op. 28 (1915)

PAUZE

Johannes Brahms (1833-1897)
Sonate voor piano en viool nr. 2
in A gr. t. op. 100 (1886)
Allegro amabile
Andante tranquillo - Vivace -
Andante - Vivace di più -
Andante
Allegretto grazioso (quasi Andante)

Igor Strawinsky (1882-1971)
Chanson russe (1937)

Maurice Ravel (1875-1937)
Tzigane (1924)

Rosanne Philippens wordt beschouwd als één van Nederlands grootste viooltalenten. Zij begon op driejarige leeftijd met vioolspelen en studeerde bij o.a. Coosje Wijzenbeek en Vera Beths. In 2009 behaalde zij aan het Koninklijk Conservatorium haar diploma summa cum laude. In hetzelfde jaar won zij het Nationaal Vioolconcours ('Oskar Back') en in 2014 won zij de eerste prijs op het 'International Violinwettbewerb' in Freiburg. Zij maakt deel uit van het Amsterdam Ensemble, waarmee zij in oktober 2012 in onze serie een gloedvolle uitvoering gaf van het Pianotrio in Bes van Schubert. Sinds begin 2015 bespeelt zij de 'Barrere' Stradivarius die jarenlang bespeeld werd door Janine Jansen.

De Franse pianist **Julien Quentin** studeerde o.a. bij György Sándor maar later ook bij Paul Badura Skoda, Nikita Magaloff, György Sebök en Earl Wild. Hij trad op met o.a. de violisten Renaud Capuçon, Vilde Frang en de pianisten Yuja Wang en Martha Argerich. Daarnaast neemt hij deel aan projecten waarbij verschillende kunstdisciplines worden samengebracht. Verder houdt hij zich bezig met improvisatie en het produceren van elektronische muziek.

Sinds 2014 vormen Rosanne Philippens en Julien Quentin een vast duo.

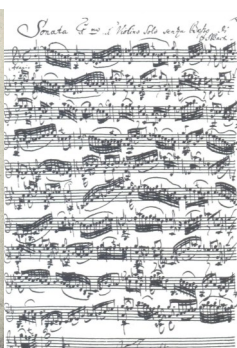
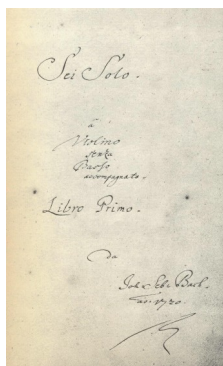
Uit de tijd dat de viool vrijwel zijn huidige perfecte vorm had gekregen, einde 16e eeuw, stamt ook de sonate voor viool en toetsinstrument (clavichord, clavecimbel, in de 17e en eerste helft 18e eeuw veelal in de vorm van een basso continuo).

De klassieke duosonate vond haar hoogtepunt in de ruim 20 sonates van Mozart voor 'Klavier und Violine'. De 10 vioolsonates van **Beethoven**, stuk voor stuk meesterwerken, zijn daarop een duidelijk vervolg. Ook deze zijn, evenals de drie vioolsonates van Brahms, gecomponeerd voor 'piano en viool', nadrukkelijk in deze volgorde!

Beethoven's drie vioolsonates op. 12 zijn opgedragen aan één van zijn leraren, Antonio Salieri. Waarschijnlijk zijn zij in de loop van 1798 voor het eerst uitgevoerd, door de violist Ignaz Schuppanzigh met Beethoven zelf aan het klavier. Aan het eind van dat jaar werden ze uitgegeven door Artaria. Er is een recensie uit de 'Allgemeine Musikalische Zeitung' van 5 juni 1799 bewaard gebleven waarin o.a. te lezen was: 'De heer van Beethoven, die zijn eigen bizarre en pijnlijke weg gaat zonder natuurlijkheid en zonder zangerigheid;

'massa' zonder goede methode en streven naar ongebruikelijke modulaties met minachting voor normale verhoudingen, ophoping van moeilijkheden waardoor je alle geduld en alle genoegens verliest'. Dergelijk kwalificaties zijn voor ons niet meer goed voorstelbaar, maar dat Beethoven van jongs af aan zijn eigen weg is gegaan is wel duidelijk. De sonate op. 12 nr. 1 begint resoluut en unisono met een markant fanfareachtig motief waarna een beweeglijk vraag- en antwoordspel tussen de beide instrumenten volgt. Het milde thema van het tweede deel levert een viertal rijkgeschakeerde variaties op waarna de sonate wordt afgesloten met een feestelijk Rondo.

Adagio Sonate in g

en clavecimbelconcerten en de zes suites voor cello solo. Behalve orgel en clavecimbel moet Bach ook heel goed viool hebben gespeeld, wat hij zijn gehele leven in meerdere of mindere mate met liefde schijnt te hebben gedaan. De drie Sonates (langzaam-snel-langzaam-snel) en de drie Partita's (samengesteld uit dansen) voor solo viool, nadrukkelijk zonder begeleiding (senza Basso accompagnato), was voor die tijd absoluut uniek. Deze werken werden gelukkig wel in de 18e eeuw als handgeschreven kopieën van het manuscript verspreid, maar pas in 1802 in druk uitgegeven. Joachim was een van de eersten die ze in de 19e eeuw op concerten heeft uitgevoerd. Andere beroemde violisten uit die tijd (Helmesberger, David en Rosé) hebben uitgaven verzorgd en voorzien van hun eigen methode van uitvoeren, een ontwikkeling die doorgaat tot in onze tijd. Bach's eigen handschriften (✕) doken pas op rond 1890!

Karol Szymanowski werd geboren in een deel van Oekraïne dat oorspronkelijk bij Polen hoorde maar kort daarvoor was geannexeerd door Rusland. Hij kwam uit een familie van grootgrondbezitters en zijn vader was,

behalve een vurig Pools patriot, ook een hartstochtelijk kunstliefhebber, waardoor zijn kinderen al vroeg in aanraking kwamen met muziek, schilder- en dichtkunst. Op 13-jarige leeftijd hoorde Karol voor het eerst muziek van Wagner, die een verpletterende indruk op hem maakte. Kort daarna begon hij zelf te componeren. In 1901 ging hij voor zijn muzikale vorming naar Warschau, dat echter in die tijd als muziekcentrum nogal ingeslapen was en achterliep bij de ontwikkelingen elders in Europa. In 1905 richtte hij met een aantal anderen de groep 'Jong Polen' op met de bedoeling het componeren en uitvoeren van muziek met Poolse identiteit te bevorderen; de Poolse pianist Arthur Rubinstein heeft deze beweging sterk gesteund. Szymanowski maakte reizen naar Sicilië, Spanje en Noord-Afrika, waarvan de indrukken op hem - afkomstig uit een streng katholiek Pools milieu - een bevrijdende invloed hebben gehad. Tijdens de revolutie van 1917 werd zijn ouderlijk huis verwoest en vestigde de familie zich in West-Polen. Het werk van Szymanowski is gevarieerd in genre en vorm. Aanvankelijk werd hij sterk beïnvloed door Wagner en Strauss, later door Debussy en Scriabin. Uit die tijd dateert de dromerige Nocturne waarin Spaanse invloeden zijn te horen en de Tarantella die meer 'Napolitaans' is en die de uitgelaten sfeer van een bacchanaal laat horen. Szymanowski leed aan long-tbc; een functie als directeur van het conservatorium in Warschau viel hem te zwaar. Hij overleed in een sanatorium in Lausanne.

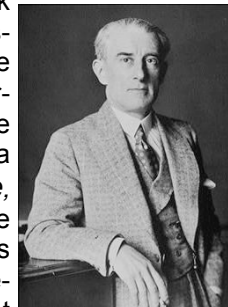

De zomermaanden van 1886 brengt **Brahms** door in een dorpje aan de Thunersee in het Berner Oberland waar hij het zeer naar zijn zin heeft. Hij componeert daar zijn 2e cellosonate op. 99, de vioolsonate op. 100 en zijn 3e pianotrio op. 101. Daar het openingsthema van deze vioolsonate doet denken aan het 'Preislied' van Wagner's opera werd deze sonate vroeger vaak de 'Meistersinger-sonate' genoemd, maar dit lijkt een onjuiste benaming, mede omdat dit thema meer gerelateerd is aan een lied van Brahms zelf ('Komm balde' op. 9/5). Wat deze sonate qua vorm bijzonder maakt is de vervlechting van het langzame deel (Andante) en het scherzo (Vivace) tot één 2e deel. Het laatste deel, een Rondo in een 'doorgesneden' 4/4 maat, dwz te tellen 'in tweeën', heeft een wat complexe ambigue tempoaanduiding; de bedoeling lijkt te zijn: 'niet te snel'.

Chanson russe is een bewerking door **Strawinsky** zelf van de eerste aria uit zijn korte komische opera 'Mavra' (1922) naar Poesjkin, aanvankelijk gecomponeerd voor cello en piano en voor het eerst gespeeld door Mstislav Rostropovitsj.

Ravel werd geïnspireerd door de Hongaarse Rapsodieën van Franz Liszt maar ook door Bartok, die Ravel in 1922 een bezoek bracht samen met de violiste Jelly d'Arnyi. Bartok vertelde Ravel alles over zijn passie voor de relatie tussen de volks- en de kunstmuziek, waarna Jelly de hele nacht Hongaarse volksmelodieën speelde. Daarna componeerde Ravel zijn Tzigane, een hels moeilijk stuk voor de viool, dat op 24 april 1924 in Parijs door d'Arnyi in première werd gebracht. Oorspronkelijk werd het werk gecomponeerd voor viool en luthéal, een rond 1920 door de Belg George Cloetens ontwikkeld instrument, dat in een vleugel kan worden geplaatst en waarmee een zigeunerachtige klank kan worden opgewekt. Ravel bewerkte de pianopartij tot een versie voor orkest. De vioolpartij bleef geheel ongewijzigd.

Volgend concert
Maandag 18 januari 2016, 20u
KCO BLAZERS
JEROEN BAL, piano

Rimski-Korsakov, kwintet piano en blazers
Poulenc, trio hobo, fagot en piano
Martinu, Sextet piano en blazers
Poulenc, Sextet blaaskwintet en piano
19u. Inleiding Guus van Es, musicoloog

Concertprogramma's en recensies:
www.kamermuziek-deventer.nl
zie ook: www.klassiekemuziekdeventer.nl